

SPORT

1. Antonin Panenka nimi ei tohiks olla tundmatu ühelegi jalgpalli- ega mälumängusõbrale. Tema 1976. aasta EMI finaalis õrnalt värava keskele löödud legendaarne penalti on saanud külma närvi sünonüümiks ning suurturniiride kuldvaraks. Kuna taoline löök on eriti alandav just väravavahtide jaoks, küsimegi korduma kippuvat küsimust 180-kraadise nurga alt. **Kellel oli "au" pärast Antonin Panenka kuulsat penaltit pall võrgust välja võtta?**
2. Hiljuti lõppenud meeste korvpalli EM leidis aset neljas erinevas riigis. Kui Berliin, Riia ja Zagreb on tunnustatud riigipealinnad, siis Prantsusmaa viis korvpalli nn. provintsi, kus mängud toimusid kahe linna spordirajatises. Ühes neist mängitakse enamasti käsipalli ja teises jalgpalli. **Mis provintsilinnadest on jutt?**
3. Eestlastest töökaid spordiametnikke jätkub ka õige kaugele maailma otsa. Hiljuti väisas oma isamaad Okeania judoföderatsiooni ja Tonga judoliidu juht Lennie Ühtlasi on ta ka Tonga Olümpakomitee asepresident. Siinsetele eestlastele on pigemini tuntud tema isa Leonhard (1928 – 2003), meremees, kelle firma andis 90 % Tonga kalaekspordist. Tema vesteid võis 90ndatel lugeda üsna mitmest Eesti ajalehest (näiteks Esmaspäev). **Nimetage poja ja isa ühine perekonnanimi.**
4. Nelja hüppemäe turnee paneb aastavahetusel põksuma iga suusahüppesõbra südame. Viimastel aastatel on sellelt võistluselt üldvõidu koju viinud austerlased – Wolfgang Loitzl, Thomas Morgenstern, kaks korda Gregor Schlierenzauer, Thomas Diethart ja Stefan Kraft. Puna-valge-punase üldvõitja asemel oli viimati teise riigi esindaja aastal 2007/08. Kokku on ta viiekordne Nelja Hüppemäe turnee üldvõitja, olümpiakulda tal pole ning kaks korda on ta teinud *come-backi*. Oma maa meister autode kiirendussõidus (*drag-racing*). **Kes?**
5. Kuulete laulmas noort naist, kes on iseloomustanud end nii: õpilane, laulja, sportlane. Lauljana tuntud piiga on nimelt osalenud triatlonil ning treenib uuteks võistlusteks järjekindlalt. Teda on näha olnud ka Kanal2 ilmatüdruku rollis. **Kes?**

GEOGRAAFIA

6. Piltidel on pilukoonude perekonna (*Solenodon*) ainsad tänapäeval säilinud liikide esindajad. Nad on ühed vähestest mürgistest imetajatest ning ühed kõige ohustatumatest imetajaliikidest maailmas. Nende suuremateks vaenlasteks on koerad ja kassid. Kumbki liik on saanud nime saarte järgi, millel nad endeemsed on. **Millised kaks saart?**

7. 31.jaanuaril 2013 avas Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves Mäetaguse vallas esimese uue kaevanduse, mis on rajatud pärast taasiseseisvumist. Kaevandus kuulub VKG Kaevandused OÜ omandusse. Kaeveloa sai kontsern 2004.aastal, ettevalmistustööd said alguse 2007.aastast ja kopp löödi maasse 2009 aasta juulis. Alates 2010 augustist toodab kaevandus Petroter I tehase tarbeks peenpõlevkivi. **Mis on kaevanduse nimi?**

8.

Kui lähete baari ja üritate suure kära sees tellida viis õlut, siis ühes Euroopas riigis võib see üpris halvasti lõppeda. Nimelt peetakse pildil nähtavat žesti seal äärmiselt solvavaks, kusjuures, mida lähemal on käsi solvatava näost, seda ähvardavam on žest. Üldjuhul öeldakse žesti juurde ka "na", "par'ta" või "órse", mida võiks umbkaudu tõlkida kui "säh!". **Mis Euroopa riigis tuleb sõrmede peal number viie näitamiseks pöörata peopesa enda poole?**

9. Šotimaal Glasgow' linna moodsa kunsti galerii ees seisab hiigelsuur ratsamonument Arthur Wellesley'le, keda teatakse paremini tema tiitli järgi. 1844. aastal püstitatud skulptuur on kujunenud linna üheks peamiseks vaatamisväärsuseks, ent tõenäoliselt mitte tänu hobuse seljas istuja ajaloolisele tuntusele. Kuju kuulsus johtub hoopis kohalikust tavast, mis sai alguse millalgi 1980. aastate algupoolel — Wellesley'le (ja/või hobusele) liikluskoonuse pähe torkamisest. **Kes on see isik, kelle kujuga selline huvitav traditsioon seostub?**

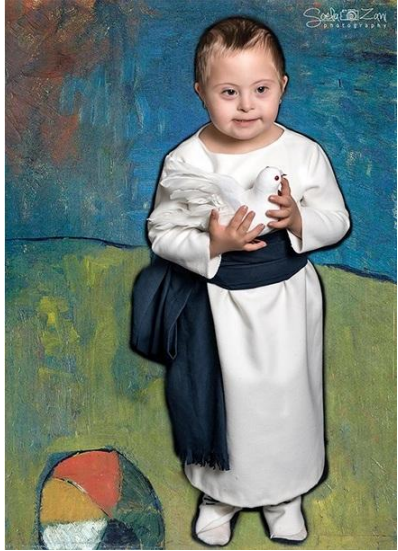
10. Kuulete süiti ühest suuremast heliteosest. **Helilooja?**

AJALUGU

11. Kui 280 eKr peetud Heraclea lahingus sõdisid roomlased esmakordselt relevantide vastu ning kaotasid, siis aasta hiljem Ausculumi lahingus oldi juba targemad ning võeti lahingutandritele kaasa mitmeid leidlikke vahendeid – odadega kaarikuid, lõkse ja tõrvikuid –, millega relevante peatada. See lahing on ajalukku läinud siiski aga millegi muuga. **Millega?**
12. Küsitav Okeri jõe kaldal asuv linn on Hannoveri järel Alam-Saksimaa suuruselt teine. See asutati 9. sajandi teisel poolel. Heinrich Lõvi tegi 12. sajandil linnast oma hertsogiriigi pealinna ning laskis 1166. aastal sinna püstitada pronksist lõvi skulptuuri, mis on tänaseni linna sümboliks. Keskajal oli see Hansa Liidu liige ning tähtis kaubandus- ja käsitöökeskus. Teise maailmasõja ajal hävis pommirünnakutes enamik vanalinnast ja kirikuist. Linnas toimus Goethe "Fausti" esmaettekanne, seal on pärit klaveritootjad Steinway ja Schimmel ning seal on sündinud Carl Friedrich Gauss, Gotthard Ephraim Lessing, linna lähistel ka Till Eulenspiegel. Linna inglisepärase nimeversioon ühtib ühe sporditarvete tootja omaga. **Mis linn?**
13. Heraklesel maises elus teatavasti naistega erilist õnne polnud. Esimese abikaasa Megaira tappis ta koos lastega Hera saadetud hullusehoos ning pidi karistuseks korda saatma oma kuulsad vägiteod. Teine abikaasa Deianeira kinkis aga Heraklesele kentaur Nessose ülimürgise verega kastetud rüü, pidades seda armurohuks. See põhjustas Heraklesele ülimalt piinarikka surma ning ega naiselgi muud üle jäänud, kui end üles puua. Alles peale surma Olümposele tõstetuna pöördus Heraklese õnn ning talle anti naiseks Zeusi ja Hera tütar, kes lisaks jumalate joogivalaja rollile oli ka nooruse jumalanna. Pärast tema abiellumist Heraklesega läks joogivalaja amet üle Ganymedesele. **Kes?**
14. Pildil olev mees oli oma riigi president aastail 1978-2008. Teda valiti kokku tervelt kuueks valitsusajaks. Ta kogus alati üle 90% häältest, kuna oli kõikidel kordadel ainus kandidaat. 2008. aastal tegi ta aga saatusliku vea, lastes valimistel kandideerida ka teistel kandidaatidel ning riigi esimestel demokraatlikel presidendivalimistel pidi mees tunnistama Mohamed Nasheedi paremust. Tema valitsusajal toimus 3 ebaõnnestunud riigipöördekatset ning 2008. aastal elas ta üle atendaadikatse, kui küsitava päästis noa paljaste kätega blokeerinud 16-aastane skaut. **Kes on see endine riigipea?** Riigi eest 1 punkt
15. **Kes laulab?**

KULTUUR

16. Läbi aegade on kahe erineva teatri mängukavas olnud etendus „Kihnu Jõnn“, pootsman Jurnase rolli on mänginud ühe perekonna kolm meest – kolm generatsiooni. Kurja saatuse tahtel pole aga isad oma poegi laval mängimas näinud. **Millist perekonnanime need mehed kannavad?**
17. Jaan Räätsa loomingusse kuuluvad klaveritsükliid "24 prelüüdi", "24 prelüüdi eesti rahvaviisidele", "24 eesti prelüüdi klaverile" ning kolm miniatuuride sarja pealkirjaga "24 marginaali" - 1979. aastal klaverile, 1980. aastal elektroonikale ja 1982. aastal kahele klaverile. Lisaks Jaan Räätsale on teose pealkirjaga „24 prelüüdi“ kirjutanud ka näiteks Rahmaninov, Skrjabin ja Chopin. **Miks on arvuks 24?**
18. „Iga inimene on kunstiteos,“ usub Albaania forograaf Soela Zani, kes pildistas Downi sündroomiga lapsi maailmakuulsate maalide eeskujul. Ühte piltidest siin näete. **Kes maalis originaalis selle tüdruku tuviga?**
-
19. „Kustu, küünal, kustu!
Me elu on vaid kõndiv vari, arg näitleja,
Kes laval tunni veiderdab ning veikleb
Ja kuulmatult siis kaob, just nagu jutt,
Mis vestnud hull, täis ,
Ei mingit tähendust.”
- Need Macbethi surematud sõnad on aidanud veel surematumaks teha üks 1929. aastal ilmunud maailmaklassikasse kuuluv kirjandusteos. **Täitke lüngad.**
20. “ Giuseppe Verdi viimaseks ooperiks jäi 80-aastaselt kirjutatud komöödia "Falstaff", mille libreto autoriks oli Arrigo Boito. Kuigi see sisaldas ka stseene "Henry IV" esimesest ja teisest osast, põhines libreto peamiselt ühel Shakespeare'i komöödial. Sama komöödia põhjal on loodud Ralph Vaughan Williamsi "Armunud sir John" ning Antonio Salieri "Falstaff". **Mis komöödia?**

LOODUS

21. Hiljuti ilmus teade, et tuntud seltskonnadaami Ines Karu-Salo lemmikloom Rafaella oli nõrga südame tõttu läinud koorteparadiisi. Tõu populaarsusele pani aluse kuninganna Victoria, kel sai seda liiki koer lemmikloomaks 1888. aastal. Tõug on muidu hea tervisega, kuigi muret teeb liigesevalu ja ka alopeetsia. Seda liiki koerte värviskaala on väga lai, populaarsemad on oranžid, mustad ja kreemikasvalged. Muidu väga sõbralikud, aga teistele koerte suhtes agressiivsed. Suhteliselt pikaéalised, keskmine eluiga kõigub 12 ning 16 aasta vahel. **Mis tõug?**

22. Selle ohtliku taimekahjuri kehapikkus on 0,5 mm kuni 3,5 cm, enamasti on nad siiski alla 1 cm. Isased on putukatele tüüpilise kehaehitusega, emased aga enamasti tiivutud ja liikumisvõimetud, mistõttu on kogu elu ühes ja samas kohas. Munad jäävad alati emalooma lähedusse, kas tema kilbi alla või juhul, kui emaputukas on liikumisvõimeline, kannab ta neid vahast kotikesega kaasas. Selle putuka emase isendi kuivatatud kehasid purustades ja töödeldes ammooniumi või naatriumkarbonaadi lahusega valmistatakse toiduvärvi karmiini (karmiinhapet; E120), mis võib tekitada astmat ja eluohtlikke allergilisi reaktsioone. Ka kohvikett Starbucks sattus just selle putuka pärast skandaali, sest ilmnis, et nende maasika frappucino oli roosaks värvitud just selle värviga. **Nimeta putukas!**
23. Näete pildil Eestis võrdlemisi vähe tuntud väga ilusat lindu, vasakul isas- ja paremal emaslindu, keda vaatamata silmatorkavale välimusele pole paljud linnuhuvilised kunagi näinud. Seda lindu kohati Eestis esmakordselt 1978. aastal Iklas ja Kablis, praeguseks arvatakse, et Eestis võib olla isegi kuni 2000 haudepaari. Tegu on talvituja linnuga, kes üldiselt on paigalind, kuigi vahel võib sooritada hulgirändeid. Pesitseb peamiselt roostikes. **Kes?**

24. „Suurepärane ja legendaarne taimeperekond,“ on Eesti kiviktaimlate klassikasse kuuluva taime kohta öelnud Johann Wolfgang von Goethe. Kokku kuulub selle lille perekonda umbes 360 liiki. Tegu on tõeliselt kosmopoliitse tegelasega, lisaks laialdasele levikualale – seda kohtab peaaegu kõikjal maailmas – on taimi nii suvikuid, püsikuid kui ka kaheaastaseid. Peamiselt teatakse seda lille sinisena, kuid värve on teisigi. Pildil on Šveitsi ja Austria piiri peal Alpides kohatud isend. See taim on kujutatud ka Austria ühesendisel. **Mis taim?**

25. Kuulete mulluse laulupeo „Aja puudutus“ tarvis sündinud laulu „Haned-luiged“. Selle laulu sõnade autor on öelnud, et see on oma laste taga igatsemise laul. Kui sõnade autor mõtles oma aastaid Arizona ülikoolis teadustööd teinud tütar Piretile ja kaks pikemat tretti Ladina-Ameerikas olnud Eliisale, meenus talle lihtsalt lapsepõlveluuletus „haned-luiged, tulge koju, ei saa tulla hunt on ees“. Tema kolmas tütar Kristiina on kõige vähem väljamaal olnud. **Kes on see sõnade autor? Kes kirjutas muusika?**

TEADUS JA TEHNIKA

26. Seda iseloomustavad vertikaalne panoraamnurk 260° ja horisontaalne panoraamnurk 360°. Projektiga alustati 2007. aastal USA-s ja Eestis 2011. Saksamaal on üle 240 000 leibkonna selles osalemisest keeldunud. **Millega on tegu?**

27. Faksiaparaadid ja nendega sõnumite saatmine on tänaseks päevaks vajunud ajalukku, ent on paslik küsida maailma ühte kuulsamat faksiga saadetud teadet. **Kes**

For immediate release
Contact: David B. Falk
202/688-2000

**niimoodi oma
tulevikuplaanidest
teatas?**

WASHINGTON, DC. (March 18, 1995) - The following statement was released today by _____, through his personal attorney and business manager David B. Falk, Chairman of Falk Associates Management Enterprises, Inc. ("FAME") located in Washington, D.C., in response to questions about his future career plans:

"I'm back."

- 30 -

28. Maailma majandusteaduse uus superstaar on mees, kes on kirjutanud raamatu „Kapital 21. sajandil“. Ligemale 700-leheküljelise tellise peamiseks ideeks on, et ebavõrdsus on viimastel kümnenditel globaalselt kasvanud – rikkad saavad üha rikkamaks ja vaesem osa inimestest jääb ka lääneriikides neist üha kaugemale maha. Autor toob selle peamise põhjusena välja, et kapitali tootlus on suurem kui majanduskasv. Ehk et nende jõukuse kasv, kellel on kapitali (ettevõtteid, finantsinvesteeringuid, kinnisvara jne), on kiirem kui kogu majanduse kasv. Käesoleva aasta algul keeldus küsitav vastu võtmast Auleegioni ordenit (Légion d'honneur), mis on kõrgeim riiklik autasu tema kodumaal Prantsusmaal. Ta teatas, et valitsus võiks tegeleda hoopis majanduse elavdamisega. **Kes?**

29. 2015. aasta Nobeli füüsikapreemia said mehed, kes näitasid, et neutriinol on mass. Neutriinoks nimetatakse elektriliselt neutraalset elementaarosakest, mille spinn on $\frac{1}{2}$. Küsitavat Austrias sündinud Šveitsi füüsikut peetaksegi neutriino olemasolu ennustajaks aastal 1930. Ka tema sai füüsika Nobeli preemia, nimelt aastal 1945. Tema nime järgi on nimetatud printsiip, mis väidab, et kaks samas aatomis paiknevat elektroni ei saa olla samas kvantolekus. Samuti kannab tema nime efekt, mis seisnenud selles, et kui küsitav isik katsete ajal katseruumis viibis, kippusid katseseadmed purunema. **Kes oli see aparaatidele halvasti mõjuv neutriino etteennustaja?**

30. Esimesena sõnastas selle väite 1852. aastal Francis Guthrie, kuigi analoogilisest hüpoteesist oli August Ferdinand Möbius rääkinud oma loengutes juba aastal 1840. Väitest sai 1976. aastal esimene arvutite kaasabil tõestatud teoreem, kuulsuse tõestuse eest said oma nimele Kenneth Appel ja Wolfgang Haken. Samas leidub senini teadlasi, kes kahtlevad arvutite poolt läbi viidud tõestuse korrektsuses. **Millisest teoreemist on juttu? Võib proovida väite sisu selgitada ka omade sõnadega.**

VARIA

31. Millist ühist eesnime kannavad need kaks legendaarset filmitegelast?

32. 1978. aastal tõi Bottega Veneta moemaja välja käekoti, mis on omas valdkonnas üks legendaarsemaid. Millist nime kannab see toode/mudel? Kui ei tea, vaadake pilti. Vastata võib ka eesti keeles, kuigi originaal on inglisekeelne

33. Paar nädalat tagasi jõudis kinno „Pilapasknääri“ teine osa, kuid noorte südameid on vallutamas juba uued teosed. Üheks selliseks on „Lahkulööja“ („Divergent“) kolmest raamatust koosnev sari, mis tänaseks on kõik ka eesti keeles ilmunud. Sarja kangelaseks on Beatrice (Tris) Prior, kes tegutseb düstoopilises Chicagos. Kes on sarja loonud noor kirjanik (sündinud 1988)?
34. See filmikriitika internetikülj loodi 1998. aastal. Külje asutaja Senh Duong´il tekkis selle asutamiseks idee, kui ta oli Jackie Chani loominguga suure austajana kokku kogunud kõik USA-s ilmunud Chani-filmide ülevaated ja kriitika. Filmi taset mõõdetakse ühe söögitaime värskuse astega. Kui on 60-100 & värskuseaste, siis on okei, kui vähem, siis on asi roiskunud. Wikipedias on enamustel USA filmidel selle külje „värskusaste“ olemas. Tänapäeval on külje omanikuks Flixter. Mis filmiküljest on jutt?
35. Kuulete Eesti muusikute seas armastatud laulu, millele on viisi teinud Jaan Sööt. Kes on sõnade autor?

PÄEVAKAJA

36. See Pariisi kontsertipaik sai nime ühe Jacques Offenbachi opereti järgi. Maja disainis 1864. aastal arhitekt Charles Duval. Siinses hiinapärase hoones on esitatud hulganisti vodeville, siin on olnud teater ja kino. See meelelahutusasutus on aastaid köitnud islamiäärmuslaste tähelepanu, kuna pea 40 aastat olid koha omanikeks juudid Pascal ja Joel Laloux'd. Kuid kurikuulsus saabus USA bändi Eagles of Death Metali kontserdi kuuenda loo ajal. **Mis kohast on jutt?**
37. Ansambel Scorpions on areenil püsinud peaaegu sama kaua kui brittide Rolling Stones, mis loodi 1962. Maaailma staažikaima ansambli tiitli pälvis mullu aga hoopis ..., sest nemad on 1978. aastast peale tegutsenud algkoosseisus ning katkestusteta. Tõsi, algselt koguneti juba 1976. aastal ning mõnevõrra teises koosseisus, vahepeal kanti ka teisi nimesid. **Mis ansambel?** Nende tähelend algas ühest talendisaatest, kus võidetud 500-naelase preemia eest tehti esimene stuudiosalvestus.
38. Vaktsineerimise pooldajate ja vastaste vahel on käimas kirglik vaidlus. Pooldajad toovad ühe argumendina välja ka ühe briti kirjaniku (eluaastad 1916-1990) loo, kelle tütar Olivia haigestus 1962. aastal leetritesse ning suri paari päeva pärast tüsisusse - entsefaliiti. Sel ajal ei olnud veel leetrite vaktsiini. Küsitav kirjutas 1988. aastal avaliku kirja, kus soovitas kõigil oma lapsi leetrite vastu vaktsineerida. **Kes?** Kirjaniku loomingust on eesti keeles avaldatud muu hulgas teosed (jättes kõige tuntumad meelega mainimata) nagu „Musi mopsti“, „Suur sõbralik hiiglane“, „Tohlamid“ ja „Danny, maailma parim“.
39. Ajal, mil pagulaste kõrvu nähakse lausa iga põõsa taga, on õige aeg küsida üht mõjuvõimsamat immigratsioonivastast ühendust. See loodi Facebookis 2014. aasta oktoobris ning asutajaks oli Dresdenis elav ja avalike suhete valdkonnas tegutsev Lutz Bachmann. Liikumise laialtkasutatav lühend tuleneb nimetuse „Patriootlikud eurooplased Õhtumaa islamiseerimise vastu“ esitähedest. Rühmitus ongi tuntuks saanud massimeeleavalduste korraldamisega eriti Ida-Saksamaal. **Mis rühmitus?**
40. Kuulete ühe menuka ansambli solisti, kes kevadel üllatas muusikamaailma kantristiilis singliga „Love Is Your Name“, mida ka kuulete. Järgmise aasta algul peaks ilmuma ka sooloalbum, mis on salvestatud stiilile sobivalt Nashville'is. Kes?

VASTUSED

1	Sepp Maier	KS
2	Montpellier (A-alagrupp), Lille (finaalringid)	MS
3	Niit	MS
4	Janne Ahonen	MS
5	Brigita Murutar	SP
6	Haiiti/Hispaniola ja Kuuba	KS
7	Ojamaa	MS
8	Kreeka	KS
9	Wellingtoni hertsog	TN
10	Camille Saint-Saens	SP
11	Pyrrhose võit	KS
12	Braunschweig (inglastele Brunswick)	KS
13	Hebe	KS
14	Maumoon Abdul Gayoom; Malediivid	KS
15	Ott Lepland	SP
16	Malmsten (Franz, Rein, Mait; Ugala ja Draamateater)	MS
17	Picasso	SP
18	Iga osa on erinevas helistikus, helistikke on kokku 24	KS
19	... Hälinat ja raevu...	KS
20	Windsori lõbusad naised	KS
21	pomeranian ehk kääbusspits ehk pom pom	MS
22	kilptäi	SP
23	Roohabekas	SP
24	Emajuur	SP
25	Ly Seppel/Ehin, Artur Lemba	SP
26	Google Street View	MS
27	Michael Jordan	TN
28	Thomas Piketty	TN
29	Wolfgang Ernst Pauli	MA
30	Neljavärviteoreem ehk neljavärviprobleem. (Lihtsustatud käsitluses väidab, et suvalise tasandilise maakaardi saab värvida nelja värvi kasutades nii, et ühist piiri omavad riigid oleksid värvitud erinevate värvidega.)	MA
31	Honey (Honey Rider esimesest Bondi filmist „Dr. No“ ja Honey Bunny filmist „Pulp Fiction“)	TN
32	The Knot (Sõlm)	TN
33	Veronica Roth	TN
34	Rotten Tomatoes	MS
35	Üllar Saaremäe	SP
36	Bataclan	MS
37	U2	TN
38	Roald Dahl	TN
39	Pegida	TN
40	Steven Tyler	TN

Küsimused: Matis Song (MS), Tiit Naarits (TN), Kaarel Silmato (KS), Silja Paavle (SP), Mart Abel (MA)

TÄNAME OSALEMAST!